

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2023 09 22
COM(2023) 541 final

2023/0328 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

**dėl pozicijos, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi penktajame
Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio šalių konferencijos susitikime, dėl sprendimo,
kuriuo pagal tos konvencijos 11 straipsnio 2 dalį nustatoma su gyvsidabrio atliekomis
susijusi slenkstinė vertė, priėmimo**

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO DALYKAS

Šis pasiūlymas yra susijęs su sprendimu, kuriuo nustatoma pozicija, kurios Sąjungos vardu turi būti laikomasi Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio šalių konferencijos penktajame susitikime (COP5), dėl numatomo priimti sprendimo, kuriuo nustatomos tos konvencijos 11 straipsnio 2 dalies c punkte nurodytoms gyvsidabriu ar gyvsidabrio junginiais užterštomis atliekoms (toliau – gyvsidabriu užterštos atliekos) taikomos slenkstinės vertės.

2. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

2.1. Minamatos konvencija dėl gyvsidabrio

Minamatos konvencija dėl gyvsidabrio (toliau – Susitarimas)¹ yra pagrindinė tarptautinė teisinė sistema, kuria siekiama apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką nuo gyvsidabrio ir gyvsidabrio junginių, dėl žmogaus veiklos išmetamų į orą ir išleidžiamų į vandenį bei žemę. Ji apima visą gyvsidabrio gyvavimo ciklą nuo pirminės gyvsidabrio gavybos iki gyvsidabrio atliekų šalinimo.

Susitarimas įsigaliojo 2017 m. rugpjūčio 16 d.

Europos Sąjunga ir visos jos valstybės narės yra Susitarimo šalys.

Susitarimo 11 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad tame susitarime gyvsidabrio atliekomis laikomos cheminės medžiagos arba objektai: a) kurie sudaryti iš gyvsidabrio arba gyvsidabrio junginių, b) kuriuose yra gyvsidabrio arba gyvsidabrio junginių arba c) kurie užteršti gyvsidabriu arba gyvsidabrio junginiais tokiu mastu, kad viršijamos Šalių konferencijos apibrėžtos slenkstinės vertės, ir kurie yra šalinami, kuriuos ketinama šalinti arba kurie turi būti šalinami vadovaujantis nacionalinės teisės arba Susitarimo nuostatomis. Šioje nuostatoje taip pat nurodyta, kad ši gyvsidabrio atliekų apibrėžtis neapima kasybos, išskyrus pirminę gyvsidabrio gavybą, metu susidarančių atliekų (nuodangų, uolienu atliekų ir atsijų), nebent gyvsidabrio kiekis jose yra didesnis nei Šalių konferencijos nustatytos slenkstinės vertės.

Susitarimo 11 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad atliekos, atitinkančios 11 straipsnio 2 dalyje pateiktą gyvsidabrio atliekų apibrėžtį, turi būti tvarkomos aplinkai saugiu būdu. Trečiajame COP susitikime (2019 m. lapkričio 25–29 d.)² priimtas Sprendimas MC-3/5³, kuriame nustatyta, kad:

viena vertus, visos atliekos, kurias sudaro gyvsidabris arba jo junginiai arba kurių sudėtyje yra gyvsidabrio ar jo junginių, atitinka Susitarimo 11 straipsnio 2 dalyje pateiktą „gyvsidabrio

¹ Minamatos konvencija dėl gyvsidabrio (tekstas ir priedai), <https://mercuryconvention.org/en/documents/minamata-convention-mercury-text-and-annexes>.

² [Trečiasis Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio šalių konferencijos susitikimas \(COP-3\), Ženeva \(Šveicarija\), 2019 m. lapkričio 25–29 d.](https://mercuryconvention.org/en/meetings/cop3), <https://mercuryconvention.org/en/meetings/cop3>.

³ Trečiajame Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio šalių konferencijos susitikime 2020 m. sausio 7 d. priimtas Sprendimas MC-3/5 *Mercury waste thresholds*, <https://mercuryconvention.org/sites/default/files/documents/decision/UNEP-MC-COP3-Dec5-MercuryWasteThresholds.EN.pdf>.

atliekų“ apibrėžti, neatsižvelgiant į jose esantį gyvsidabrio ar jo junginių kiekį. Kasybos, išskyrus pirminę gyvsidabrio gavybą, nuodangoms ir uolienų atliekoms slenkstinių verčių nustatyti nereikia, o tai reiškia, kad jos patenka į Susitarimo 11 straipsnio taikymo sritį.

Kita vertus, kadangi dėl gyvsidabriu ar gyvsidabrio junginiais užterštų atliekų (toliau – gyvsidabriu užterštos atliekos), įskaitant kasybos, bet ne priminės gyvsidabrio gavybos, atsijas (toliau – kasybos atsijas), Šalims susitarti nepavyko, per antrąjį COP susitikimą (2018 m. lapkričio 19–23 d.)⁴ įsteigta techninė ekspertų grupė laikotarpiu tarp sesijų prieš penktąjį susitikimą turi tęsti diskusijas dėl taikytinų slenkstinių verčių.

2.2. Šalių konferencija

Susitarimo šalių konferencija (toliau – COP) atlieka Susitarime jai pavestas funkcijas ir tuo tikslu svarsto ir, *inter alia*, imasi visų papildomų veiksmų, kurių gali prireikti siekiant Susitarimo tikslų, įskaitant atitinkamų rekomendacijų priėmimą.

Pagal Susitarimo 28 straipsnį ir Sprendimą MC-1/1 dėl darbo tvarkos taisyklių⁵, kurį COP priėmė per savo pirmąjį susitikimą (2017 m. rugsėjo 24–29 d.)⁶, kiekviena Šalis turi po vieną balsą. Tačiau Sąjunga, kaip regioninė ekonominės integracijos organizacija, kai sprendžiami jos kompetencijai priskirti klausimai, savo teisę balsuoti įgyvendina turėdama tiek balsų, kiek jos valstybių narių yra Susitarimo šalys. Sąjunga neturi teisės balsuoti, jei kuri nors jos valstybė narė pasinaudoja savo teise balsuoti, ir atvirkščiai.

2.3. Numatomas Šalių konferencijos aktas

Pagal Sprendimą MC-2/2⁷ įsteigta techninių ekspertų grupė, kuriai sprendimais MC-3/5 ir MC-4/6⁸ buvo suteikti išplėsti įgaliojimai, aptarė 11 straipsnio 2 dalies c punkto subkategorijai priskirtų gyvsidabrio atliekų slenkstinę (-es) vertę (-es). Apsvarsčiusi visas narių pareikštas nuomones, grupė priėmė sprendimą rekomenduoti Šalių konferencijai nustatyti gyvsidabriu užterštų atliekų slenkstinę vertę ir pasiūlė tris galimas slenkstines vertes, dėl kurių COP priimtų sprendimą. Grupė susitarė dėl kitų rekomendacijų, susijusių su slenkstine (-ėmis) verte (-ėmis).

⁴ Antrasis Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio šalių konferencijos susitikimas (COP-2), Ženeva (Šveicarija), 2018 m. lapkričio 19–23 d., <https://mercuryconvention.org/en/meetings/cop2>.

⁵ Pirmajame Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio šalių konferencijos susitikime 2017 m. lapkričio 22 d. priimtas Sprendimas MC-1/1 dėl darbo tvarkos taisyklių, <https://mercuryconvention.org/sites/default/files/documents/decision/UNEP-MC-COP1-Dec1-RulesProcedure.EN.pdf>.

⁶ Pirmasis Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio šalių konferencijos susitikimas (COP-2), Ženeva (Šveicarija), 2017 m. rugsėjo 24–29 d., <https://mercuryconvention.org/en/meetings/cop1>.

⁷ Antrajame Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio šalių konferencijos susitikime 2018 m. gruodžio 6 d. priimtas Sprendimas MC-2/2 *Mercury waste thresholds*, <https://mercuryconvention.org/sites/default/files/documents/decision/UNEP-MC-COP2-Dec2-MercuryWasteThresholds.EN.pdf>.

⁸ Ketvirtajame Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio šalių konferencijos susitikime priimtas Sprendimas MC-4/6 *Mercury waste thresholds*, 2022 m. balandžio 8 d., <https://mercuryconvention.org/en/documents/mercury-waste-thresholds-1>.

Ekspertams atlikus pirmiau minėtą darbą tarp sesijų, Konvencijos sekretoriatas parengė specialią ataskaitą⁹, į kurią įtrauktos COP skirtos rekomendacijos dėl gyvsidabrio atliekų slenkstinių verčių, numatomos svarstyti ir galbūt priimti COP5.

COP skirtose rekomendacijose siūloma nustatyti [25] [15] [10] mg/kg bendros gyvsidabrio koncentracijos gyvsidabriu arba gyvsidabrio junginiais užterštose atliekose slenkstinę vertę.

3. POZICIJA, KURIOS TURI BŪTI LAIKOMASI SĄJUNGOS VARDU

Siūloma pozicija, kurios Sąjungos vardu turi būti laikomasi, yra pritarti, kad per penktąjį COP susitikimą būtų priimtas ES *acquis* atitinkantis numatomas aktas.

Iš tiesų, nors numatomas aktas papildys Sprendimą MC-3/5 tuo, kad jis bus taikomas kitos kategorijos gyvsidabrio atliekoms, t. y. gyvsidabriu užterštoms atliekoms, ši siūloma pozicija visiškai atitinka rengiantis COP3 priimtą ES poziciją, kuri buvo labai svarbi rengiant šį sprendimą ir kurioje jau aptartas tokioms atliekoms taikomos slenkstinės vertės klausimas. Gyvsidabrio atliekos reglamentuojamos ES lygmeniu, būtent Gyvsidabrio reglamentu¹⁰, Atliekų pagrindų direktyva¹¹, Kasybos pramonės atliekų direktyva¹² ir Komisijos sprendimu dėl Europos atliekų sąrašo¹³.

Atliekų srities ES teisės aktai grindžiami Direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų 13 ir 17 straipsniuose nustatytu pagrindiniu įpareigojimu, pagal kurį valstybės narės privalo imtis būtinų priemonių, kad užtikrintų, jog atliekos būtų tvarkomos nekeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nekenkiant aplinkai. Šiomis nuostatomis įgyvendinamas Susitarimo 11 straipsnio 3 dalyje nustatytas įpareigojimas tvarkyti atliekas aplinkai saugiu būdu.

Iš tiesų, nors ES įnašas rengiant Susitarimą, įskaitant jo nuostatas dėl gyvsidabrio atliekų, buvo labai svarbus ir nors ES ekspertai reikšmingai prisidėjo prie pirmiau minėtų tarp sesijų vykusių ekspertų diskusijų, atliekų srities ES *acquis* nuostatos yra griežtesnės nei Susitarimo 11 straipsnis, nes visos šioje nuostatoje minimos gyvsidabrio atliekos yra reglamentuojamos ES lygmeniu ir turi būti tvarkomos aplinkai saugiu būdu, neatsižvelgiant į jose esantį gyvsidabrio ar gyvsidabrio junginių kiekį.

Sąjungos pozicija būtina todėl, kad, priėmus numatomą aktą, Susitarimo šalys turi jį įgyvendinti. Kalbant apie tris siūlomas vertes, ES turėtų stengtis, kad būtų pasiektas

⁹ UNEP/MC/WT.2/L.1 Draft report of the meeting of the group of technical expert on mercury waste threshold, pateikiamas adresu https://mercuryconvention.org/sites/default/files/inline-files/2_L1_meeting_report_final.pdf.

¹⁰ Tarybos sprendimas 94/904/EB, nustatantis pavojingų atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 91/689/EEB dėl pavojingų medžiagų 1 straipsnio 4 dalį.

¹¹ 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų.

¹² 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/21/EB dėl kasybos pramonės atliekų tvarkymo ir iš dalies keičianti Direktyvą 2004/35/EB.

¹³ 2000 m. gegužės 3 d. Komisijos sprendimas 2000/532/EB, keičiantis Sprendimą 94/3/EB, nustatantį atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų 1 straipsnio a dalį, ir Tarybos sprendimą 94/904/EB, nustatantį pavojingų atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 91/689/EEB dėl pavojingų medžiagų 1 straipsnio 4 dalį.

susitarimas dėl vienos vertės, kurią turėtų patvirtinti COP5. ES gali būti lanksti galutinės vertės atžvilgiu.

4. TEISINIS PAGRINDAS

4.1. Procedūrinis teisinis pagrindas

4.1.1. Principai

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 218 straipsnio 9 dalyje numatyti sprendimai, kuriais „nustatomos pozicijos, kurios Sąjungos vardu priimamos susitarimu įsteigtame organe, kai tam organui reikia priimti teisinę galią turinčius aktus, išskyrus aktus, papildančius arba pakeičiančius susitarimo institucinę struktūrą“.

Sąvoka „teisinę galią turintys aktai“ apima aktus, turinčius teisinę galią pagal aptariamą organą reglamentuojančias tarptautinės teisės normas. Ji taip pat apima priemones, kurios nėra privalomos pagal tarptautinę teisę, tačiau „gali stipriai paveikti Sąjungos teisės akto leidėjo priimamų teisės aktų [...] turinį“¹⁴.

4.1.2. Taikymas aptariamuoju atveju

COP yra įsteigta susitarimu, būtent Minamatos konvencija dėl gyvsidabrio.

Numatomas aktas, kurį COP raginama priimti, yra teisinę galią turintis aktas, nes Susitarimo šalys turi imtis priemonių, kad užtikrintų jo įgyvendinimą ir laikymąsi.

Numatomu aktu Susitarimo institucinė struktūra nepapildoma ir nekeičiama. Todėl siūlomo sprendimo procedūrinis teisinis pagrindas yra SESV 218 straipsnio 9 dalis.

4.2. 4.2. Materialinis teisinis pagrindas

4.2.1. Principai

Sprendimo pagal SESV 218 straipsnio 9 dalį materialinis teisinis pagrindas pirmiausia priklauso nuo numatomo akto, dėl kurio Sąjungos vardu nustatoma pozicija, tikslo ir turinio. Jeigu numatomu aktu siekiama dviejų tikslų arba jį sudaro dvi dalys ir jeigu vieną iš tų tikslų ar dalių galima laikyti pagrindiniu tikslu arba pagrindine dalimi, o kita dalis ar kiti tikslai yra tik papildomi, sprendimas pagal SESV 218 straipsnio 9 dalį turi būti grindžiamas tik vienu

¹⁴ 2014 m. spalio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Vokietija prieš Tarybą*, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, 61–64 punktai.

materialiniu teisiniu pagrindu – tuo, kurio reikalauja pagrindinis ar svarbesnis tikslas arba dalis.

4.2.2. Taikymas aptariamuoju atveju

Pagrindinis numatomo akto tikslas ir turinys yra susiję su aplinka. Todėl siūlomo sprendimo materialinis teisinis pagrindas yra SESV 192 straipsnio 1 dalis.

4.3. Išvada

Siūlomo sprendimo teisinis pagrindas turėtų būti SESV 192 straipsnio 1 dalis kartu su SESV 218 straipsnio 9 dalimi.

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl pozicijos, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi penktajame Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio šalių konferencijos susitikime, dėl sprendimo, kuriuo pagal tos konvencijos 11 straipsnio 2 dalį nustatoma su gyvsidabrio atliekomis susijusi slenkstinė vertė, priėmimo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 192 straipsnio 1 dalį kartu su 218 straipsnio 9 dalimi,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) Minamatos konvencija dėl gyvsidabrio (toliau – Susitarimas)¹⁵ buvo Sąjungos sudaryta Tarybos sprendimu (ES) 2017/939¹⁶ ir įsigaliojo 2017 m. rugpjūčio 16 d.;
- (2) pagal Sprendimą MC-1/1 dėl darbo tvarkos taisyklių, kurį Susitarimo šalių konferencija (toliau – Šalių konferencija) priėmė per savo pirmąjį susitikimą, Šalys turi dėti visas pastangas, kad visais esminiais klausimais būtų pasiektas bendras sutarimas;
- (3) 2019 m. lapkričio 25–29 d. įvykusiame trečiajame Susitarimo šalių konferencijos susitikime buvo priimtas Sprendimas MC-3/5, kuriuo nustatytos Susitarimo 11 straipsnio 2 dalyje nurodytoms atliekoms, kurios sudarytos iš gyvsidabrio ar gyvsidabrio junginių arba kurių sudėtyje yra gyvsidabrio ar gyvsidabrio junginių, taikomos slenkstinės vertės, ir reikalaujama, kad 2018 m. lapkričio 19–23 d. antrajame Šalių konferencijos susitikime įsteigta techninė ekspertų grupė nustatytų gyvsidabriu ar gyvsidabrio junginiais užterštoms atliekoms (toliau – gyvsidabriu užterštos atliekos), įskaitant kasybos, bet ne pirminės gyvsidabrio gavybos, atsijas, taikomas slenkstines vertes;
- (4) 2022 m. kovo 21–25 d. vykusio ketvirtojo Susitarimo šalių konferencijos susitikimo antroje dalyje nepavyko priimti sprendimo dėl Susitarimo 11 straipsnio 2 dalies c punkte nurodytoms gyvsidabriu užterštoms atliekoms taikomų slenkstinių verčių. Tačiau Sprendimu MC-4/6 techninių ekspertų grupei buvo pavesta tęsti darbą, visų pirma elektroninėmis priemonėmis, ir surengti vieną tiesioginį susitikimą, kurio trukmė būtų pakankama, kad būtų galima išspręsti gyvsidabrio atliekų, kurioms

¹⁵ Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio patvirtinta kopija pateikiama adresu <https://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/10/20131010%2011-16%20AM/CTC-XXVII-17.pdf>.

¹⁶ 2017 m. gegužės 11 d. Tarybos sprendimas (ES) 2017/939 dėl Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio sudarymo Europos Sąjungos vardu (OL L 142, 2017 6 2, p. 4).

taikomas 11 straipsnio 2 dalies c punktas, klausimą, atsižvelgiant į turimus išteklius, o penktajame susitikime Šalių konferencijai pateikti ataskaitą apie savo darbą;

- (5) tikslinga nustatyti poziciją, kurios Sąjungos vardu turi būti laikomasi Šalių konferencijoje, kadangi šis siūlomas sprendimas, jeigu jam bus pritarta, turės teisinę galią, nes Susitarimo šalys turės imtis priemonių, kad įgyvendintų jį nacionaliniu ir (arba) regiono lygmenimis;
- (6) Sąjunga reikšmingai prisidėjo rengiant su atliekomis susijusias Susitarimo nuostatas, taip pat prie Sprendimu MC-3/5 inicijuoto tarp sesijų atliekamo ekspertų darbo, kurio rezultatais remiantis vėliau parengtos rekomendacijos; Sąjungos *acquis* jau nustatytas reikalavimas visas Susitarimo 11 straipsnio 2 dalyje nurodytas gyvsidabrio atliekas, įskaitant gyvsidabriu užterštas atliekas, tvarkyti nekeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nekenkiant aplinkai, neatsižvelgiant į jose esantį gyvsidabrio kiekį;
- (7) Sąjunga turėtų Šalių konferencijos sprendimo priėmimui pritarti tik jei jis atitiktų Sąjungos *acquis*,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Pozicija, kurios Sąjungos vardu turi būti laikomasi penktajame Susitarimo šalių konferencijos susitikime, yra pritarti, kad būtų priimtas Sąjungos *acquis* atitinkantis Sprendimas dėl gyvsidabriu užterštoms atliekoms taikomų slenkstinių verčių.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Komisijai.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė